

Arméförvaltningens

underdåniga utlåtande

öfver

Komiterades betänkande och förslag

angående

Lönereglering m. m.

för

Arméförvaltningen,

afgifvet den 7 November 1878.

Stockholm,
tryckt hos K. L. Beckman
1878.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan den för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af de förvaltande Embetsverkens och Myndigheternas löneförhållanden i Nåder tillsatta komité till Eders Kongl. Maj:t ingifvit underdånigt betänkande och förslag till lönereglering m. m. för Arméförvaltningen,

har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss anbefallt Förvaltningen att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i ämnet.

Då Förvaltningen nu går att den sålunda erhållna nådiga befallningen fullgöra, tillåter sig Förvaltningen i underdånighet erinra derom, att Förvaltningens nuvarande organisation, grundad på Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 30 November 1863, blifvit genom nådig instruktion af den 26 September 1865 slutligen fastställd. Uti nyssberörda skrifvelse uttala Rikets Ständer sin åsigt, att det dåvarande Krigskollegium borde ombildas till en Arméförvaltning, så ordnad »att inom densamma bildas tre särskilda afdelningar, hvardera ställd under en Militärchef, och att åt dessa Chefer uppdrages att, hvar inom sin afdelning, med nödigt biträde, på eget ansvar handlägga och afgöra alla sådana mål, som i något hänseende fordra militäriskt tekniska insigter, men att alla öfriga mål och ärenden öfverlemnas till en särskild af militärcheferne oberoende afdelning, som utgöres af endast civila medlemmar och med collegialt arbetssätt, åt hvilken afdelning tillika uppdrages den omedelbara disposition af Arméförvaltningens kassa och kontrollen deröfver, jemte den bokföring, som afser att redovisa för embetsverkets hela förvaltning», hvarjemte Rikets Ständer anhöllo, att Eders Kongl. Maj:t ville från Arméförvaltningen skilja såväl vården och inseendet öfver arméens boställen som förvaltningen af de landtförsvaret tillhörande fonder. Häruti uttalas således samma grundtanke, som utgör sjelfva basen för det s. k. byråsystemet, i den mån detta system låter sig tillämpas på svenska förhållanden och förenas med vår statsförfattning, eller att ärendena böra efter sin inre natur fördelas emellan skiljda embetsmyndigheter, som ega att handlägga dem, utan att störas genom deltagande i främmande, andra myndigheter anförtrodda ärendens behandling.

På det de särskilda afdelningarna, — genom den nådiga instruktionen benämnda Departement, — och i första hand deras chefer måtte blifva i stånd att hvar för sig verkligen ansvara för handläggningen och afgörandet af de dem anförtrodda ärenden, bestämdes »att hvarje Departement skall, utom Chefen, ega två ledamöter och sin egen underlydande tjenstemannapersonal, på sätt instruktion och aflöningsstat närmare utvisa». (Kongl. Maj:ts proposition till 1865 års riksdag). Hvarje Departement skulle sålunda ej allenast erhålla sitt särskilda diarium öfver inkommande ärenden, utan äfven bibehålla egen bokföring öfver de till Departementets disposition ställda medel samt genom sin egen revisions-

personal verkställa granskning af underlydande myndigheters och tjänstemäns redogörelser för af departementet utgifna medel eller persedlar. Genom sistnämnda anordning sattes departementena ock lättast i stånd att öfvervaka gifna föreskrifters noggranna iakttagande. Advokatfiskals-, Krigskassörs- och Bokslutskontoren, ställda under Civila Departementets närmaste inseende, blefvo visserligen genom sin verksamhet för samtliga departementena gemensamma; men sjelfva arten af nämnda kontors åligganden innebär dock fullständig garanti mot hvarje störande inverkan, vare sig å de särskilda departementenas göromål eller å hvarje departements sjelfständighet i förhållande till de öfriga. Departementena blefvo således, på sätt med organisationen ock afsågs, i sjelfva verket fristående och i afseende å ärendenas behandling, så väl genom dessas principenliga fördelning, som genom de medel departementena erhöello till sitt förfogande för arbetenas utförande, hufvudsakligen af hvarandra oberoende. Erfarenheten under de 13 år, som förflutit sedan denna organisation infördes, har ock bekräftat dess ändamålsenlighet; och uti de fyra jemte hvarandra ställda departementena har arbetet kunnat bedrivas lätt och utan störande kollisioner departementena emellan.

Uti embetsskrifvelse af den 11 sistlidne December till samtliga departementscheferne uti Arméförvaltningen yttrar ock Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet att genom den nuvarande Arméförvaltningen åt den centrala krigsförvaltningen gifvits »en ordning, som i allt väsendtligt är bygd på samma grunder, på hvilka det nu pågående ordnandet af de förvaltande verken i allmänhet hvilat», samt att äfven »en blifvande ny härordning icke lär kunna å detta embetsverks sammansättning och personalförhållande utöfva en så väsendtlig inverkan, att i denna omständighet vidare bör finnas något hinder för en reglering af Arméförvaltningens embets- och tjänstemäns aflöningsförmåner». Det torde således ej vara oberättigadt att antaga det Arméförvaltningen med sin nu varande organisation i allt väsendtligt uppfyller äfven det första villkor, som af båda statsmakterna uppställdes vid frågan om det förra Krigskollegii ombildning, att nemligen i öfverensstämmelse med de grunder, hvarpå den s. k. departementalstyrelsen hvilat, bereda möjligheten af ett närmare samband med Statsdepartementen.

Löneregleringskomitén har emellertid ansett sig böra föreslå flera väsendtliga förändringar uti Arméförvaltningens organisation och arbets-

sätt. Om komitén dervid först redogjort för de brister, den trott sig hafva funnit uti nu gällande ordning och hvilka behöft afhjelpas, så hade det ock varit lättare för Arméförvaltningen att finna de genomgående grunder, hvarpå komitén velat stödja sina ändringsförslag. Så har dock icke skett, och om komitén än, såsom det vill synas, egentligen haft för afsigt att i så vidsträckt mån som möjligt tillämpa det s. k. byråsystemet, så har den likväl härvid alldeles förbisett detta systems grundtanke, eller ärendenas fördelning efter deras egna inre beskaffenhet. Sålunda har komitén vid det vigtigaste af sina ändringsförslag, nemligen det om Civila Departementets indragning, ifrågasatt att nämnda departements nuvarande göromål skulle emellan de öfriga departementen fördelas, eller, derest en sådan fördelning ej ansåges lämplig, helt och hållet till ett af dem, Intendentsdepartementet, öfverflyttas. I förra fallet, hvilket af komitén förordas såsom enligt dess åsigt ändamålsenligast, skulle Artilleridepartementet öfvertaga alla aflönings m. fl. ärenden rörande Artilleriregementena, Fortifikationsdepartementet samma slags ärenden, då de anginge Fortifikationstrupperna, och Intendentsdepartementet dessa samma ärenden, då de rörde de öfriga vapnen. Det är dock i ögonen fallande att ifrågavarande ärenden äro alldeles likartade, de må angå det ena eller andra vapenslaget.

Genom bortflyttning från departementena af räkenskapsföringen öfver deras egen medelsförvaltning och hela revisionsarbetets förläggning utanför departementena, skulle, oberäknadt andra olägenheter, som här nedan komma att utförligare framhållas, departementena till väsendtlig del beröfvas sin nuvarande sjelfständighet, och vid det för det dagliga arbetet nödiga rådfrågandet af räkenskaps- och redogörelsehandlingar skulle otvifvelaktigt uppstå svårigheter, hvilka komme att störande inverka på arbetets jemna gång; — en olägenhet, som nu icke föreflmes.

Om sålunda Arméförvaltningen ur principiela synpunkter finner sig ej kunna tillstyrka flertalet af de väckta förslagen, återstår att, vid det närmare skärskådandet af hvart och ett bland dem, tillse, huruvida de, det oaktadt, kunna antagas medföra sådana praktiska fördelar, som böra leda till deras godkännande. I sådant afseende får Förvaltningen, med åberopande i allmänhet af hvad komitens Ordförande, Generalkrigskommissarien Varenius, uti sin mot vissa delar af komiténs betänkande afgifna reservation yttrat, i underdånighet anföra:

a) *beträffande förslaget om Civila Departementets indragning.*

Efter förutgången redogörelse för de sätt, hvarpå Arméns centrala förvaltningsverk under förflutna tider varit ordnad, samt för de olika organisationsförslag, som föregingo embetsverkets senaste ombildning, har komitén i sitt betänkande först framlagt en öfversigt af de, enligt gällande instruktion, Arméförvaltningen i allmänhet samt hvar och ett af dess särskilda departement åliggande göromål, och derefter öfvergått till en på diaries och conceptions m. fl. handlingar grundad utredning, rörande inkomna ärenden och utgångna expeditioner under år 1877. Vid denna sistnämnda utredning fäster komitén en särskild vikt, och det är på grund deraf och på afskiljande från Civila Departementet af fondförvaltnings- och indelta arméns boställsarrendeärenden, som komitén grundar sitt förslag om Civila Departementets indragning.

Af Rikets Ständers här ofvan citerade skrifvelse af den 30 November 1863 framgår, på sätt ock af reservanten inom komitén blifvit anmärkt, att Arméförvaltningens fördelning uti fyra Departement, hvilken fördelning Rikets Ständer gjorde till vilkor för sitt bifall till den nya organisationen, alldeles icke skedde på grund deraf, att fondförvaltningen och vården af indelta arméns boställen då tillhörde det centrala förvaltningsverket, utan endast afsåg en ändamålsenlig fördelning af öfriga, Arméförvaltningen tillhörande ärenden. Rikets Ständer hafva ock derföre i samma skrifvelse anhållit om afskiljande från embetsverket af just nämnde båda grupper af ärenden.

Enligt hvad af komiténs eget betänkande synes och af Arméförvaltningens instruktion kan närmare inhemtas, äro arméns administrativa angelägenheter för de olika områden, som tillhöra Artilleriväsendet, Fortifikationsväsendet och Indenturväsendet, fördelade mellan de tre särskilda Departementen inom Arméförvaltningen, som efter dessa olika föremål hafva sina benämningar. Det fjerde, eller Civila Departementet, har deremot befattning med frågor af oblandad civil natur, nemligen de som röra aflöningen, manskapets pensionering, indelningsverket i allmänhet samt Arméförvaltningens gemensamma penningevärd och hufvudbokslut m. m. Det finnes således en efter ärendenas inre art uppdragen, af Rikets Ständer erkänd, men af komitén ej beaktad, bestämd gräns mellan de särskilda Departementens verksamhetsområde, hvilken gräns icke utan störande ingrepp på organisationens grund och arbetets naturliga gång kan rubbas eller öfverskridas.

Komitén har, på sätt ock af reservanten mot komiténs förslag med rätta framhållits, vid sina statistiska beräkningar öfver de ärenden, som redan frångått Arméförvaltningen, eller äro afsedda att framdeles derifrån afskiljas, allt för högt uppskattat vigten och omfattningen af dessa eller fondförvaltnings- och boställsärendena, hvaremot komitén fäst at alltför ringa vigt vid de ärenden, som fortfarande skola Civila Departementet tillhöra. Det är nemligen utom allt tvifvel, att efter fondförvaltnings- och boställsärendenas fränskiljande den ojemförligt drygaste delen af Departementets arbete qvarstår. Att emellertid, genom nyssberörda fränskiljande af vissa ärenden, en om ock ringa minskning i arbete blifver Civila Departementet beredd, är såväl af reservanten, som af Arméförvaltningens departementschefer medgifvet. Men då komitén deraf tager sig anledning att föreslå departementets indragning, i stället för indragning af de tjenstebefattningar inom departementet, som möjligen kunna undvaras, har komitén gjort sig skyldig till en förvexling af sakförhållanden, som, om förslaget kommer att leda till verkställighet, ej kan undgå att medföra högst menliga följder. En sådan indragning af tjenester, som nu blifvit antydd, har ock, vida utöfver göromålens minskning, dels redan skett genom upphörande å Civila Departementet af en kamererare- och en ledamotsbeställning, dels äfven blifvit föreslagen beträffande en till annat departement hörande ledamotsplats, hvars innehafvare nu tillika är föredragningskyldig på Civila Departementet. Utom det att komitén i *sitt* indragningsförslag alltså förvexlat departementet med tjensterna, innefattar komiténs i samband härmed alternativt ifrågakämda åtgärd att kasta Civila Departementets alla göromål på Intendentsdepartementet, som redan förut är tungt belastadt, ett både grundsatsstridigt och vågsamt försök till göromålens hopande på detta departement, — och sådant under en tid, då ärendena ytterligare äro i ständig tillväxt. Att Intendentsdepartementet härvid skulle få en i viss mån ökad personal innebär endast ett ofullständigt sätt för åtgärdens möjliggörande, helst då i betraktande tages de nya ärendenas i allmänhet helt olikartade beskaffenhet med dem, som nu tillhöra Intendentsdepartementet; och må i förbigående exempelvis påpekas det otänkbara i förslaget att upprätthålla departementets kansligöromål med endast två ordinarie tjenstemän, en sekreterare och en notarie. Visserligen har komitén, på sätt redan förut anmärkts, sökt förringa vigten af de för Intendentsdepartementet sålunda afsedda nya göromål, på samma gång komitén i särdeles hög grad framhållit betydelsen

och omfattningen af de ärenden, hvilka redan äro eller snart blifva från Civila Departementet afskiljda, nemligen ärendena rörande fondförvaltningen och boställsvården; men då komitén i sådant afseende »för vinnande af en på fullt faktiska förhållanden» grundad visshet, huruvida, sedan från Civila Departementet afskilts fondförvaltnings- och boställsärendena, beskaffenheten af departementets återstående åligganden må erfordra ett särskildt departement med chef, likställd med de öfriga departementscheferne, — låtit, med ledning af Civila Departementets diari-er, protokoller, concepter m. fl. handlingar för år 1877, uppgöra en utredning, deraf skulle framgå, att, af de under sagde år till Civila Departementet inkomna 4,579 mål, 1,204 varit af beskaffenhet att böra hänföras till sådana ärenden, som framdeles skulle komma att från-skiljas departementet, samt att, af öfriga 3,375 ärenden, 1,066 icke föranledt annan departementets åtgärd, än föreskrift om qvittensers utfärdande å inlevererade medel eller handlingars aflemnande för granskning eller upplysning, så bör häremot erinras, att, ehuru komitén jemväl uppgifvit (pag. 46) att de sistnämnda 1,066 målen skulle komma att föranleda ytterligare åtgärd från styrelsens sida i de fall, då Revisionen anmält anmärkning mot granskade redogörelser, — fall, som dock ganska ofta förekomma — komitén icke desto mindre från total-summan af målen för år 1877, eller 4,579, afdragit, förutom de 1,204 målen, som skulle komma att frångå departementet, äfven alla de omförmälda 1,066 målen, hvarefter komitén förklarat endast de återstående 2,309 målen hafva påkallat någon egentlig åtgärd af Civila Departementet. En utredning, i sådan ordning tillkommen, kan icke ega anspråk på det vitsord, komitén densamma tillagt. Likaså må i förbigående ifrågasättas ofelbarheten hos komiténs uppgift (pag. 49) att, af Intendents-departementets 4,893 mål för samma år, 1,443 mål icke föranledt annan åtgärd från styrelsens sida än föreskrift om qvittensers utfärdande eller handlingars aflemnande för granskning eller upplysning; ty ofta nog förekomma äfven här ärenden, hvilka först efter vederbörandes handläggning leda till hufvudsaklig behandling å styrelsens sida, der-vid likväl ärendenas diariinumner alltid bibehållas oförändrade. Jemväl torde upplysningsvis få tilläggas att icke sällan flere, stundom ett betydligt antal ärenden, ehuru hvart och ett för sig fordrande särskild pröfning och afgörande, likväl pläga, åtminstone för vissa af Förvaltningens departement, af lokalmyndigheterna i ett missiv dit insändas och i följd deraf under ett gemensamt nummer i diarierna införas.

Vidare bör, i fråga om komiténs jemförelse (pag. 47) mellan skrivelser och protokollsutdrag, som föranledts af boställsmålen och så beskaffade mål, hvilka hos Arméförvaltningen skulle qvarstå, erinras om det otillförlitliga deri, att såsom en verklig mätare i afseende å ärendens betydelse och omfattning samt omfånget af dermed förenade arbete söka framhålla ett visst antal expeditioner, utan att dervid äfven närmare redogöra för deras art och beskaffenhet, såsom exempel i hvilket hänseende lämpligen torde böra nämnas, att till de af boställsvården år 1877 föranledda skrivelser hört ett ej obetydligt antal sådana, som åtföljt anordningar å fardagsårsersättning till indelta arméns officerare för afträdde boställen, och hvilka expeditioner, i anseende till likformig uppställning, tagit i anspråk ringa tid och möda i jemförelse med hvad uti andra ärenden, som ännu tillhöra Departementet, vanligast plägar ifrågakomma.

Komiténs uppfattning angående betydelsen af »rena verkställighetsåtgärder» (pag. 49) synes äfven påkalla ett berigtigande. För den, som vill taga närmare kännedom om dylika åtgärders beskaffenhet, skall det nemligen visa sig, att i allmänhet s. k. verkställighetsåtgärder, om ock grundade på Kongl. Maj:ts nådiga bref eller i öfrigt meddelade föreskrifter, dock ofta måste föregås af en stundom särdeles omfattande utredning samt häraf föranledd grundlig pröfning i afseende å de Kongl. breffvens tillämpning vid verkställigheten, eller ock att utförandet tager i anspråk långt större skicklighet, erfarenhet och möda, än i månget, till »rena verkställighetsåtgärder» icke hänförligt ärende påkallas.

Komiténs yttrade åsigt derom, (pag. 49) att Arméförvaltningens göromål under närmaste framtiden icke i allmänhet kunde antagas i någon betydligare mån komma att ökas, vinner ingalunda stöd af erfarenheten under de senare åren, då göromålen varit i oafbrutet tilltagande, hvilket förhållande ock, i betraktande af försvarsväsendets fortgående utveckling, med påtaglig säkerhet jemväl hädanefter kan förväntas komma att ega rum.

Komitén vidrör (pag. 47) det af Arméförvaltningens departementschefer uti deras skrifvelse till Statsrådet och chefen för Landtförsvarsdepartementet den 29 sistlidne December framlagda förslag derom, att indelta arméns aflöningsräkningar hädanefter borde, i likhet med hvad för värfvade armén eger rum, från regementena insändas till Arméför-

valtningen, för att derstädes i första hand granskas och derefter till Kammarrätten öfverlemnas, i stället för att, såsom nu är förhållandet, direkt ingå till sistbemälda embetsverk; om ändamålsenligheten af hvilket förslag komitén likväl uppskjutit sitt yttrande för att meddelas i sammanhang med hvad komitén i fråga om granskningen af statens räkenskaper i allmänhet kunde finna skäligt framställa; uttalande dock komitén härvid det omdöme, att den ifrågakända öfverflyttningen icke skulle komma att föranleda någon nämnvärd tillökning i styrelsens verksamhet, då den tillökning i göromål, som af den föreslagna åtgärden blefve en följd, egentligen komme att drabba revisionspersonalen, samt någon åtgärd från styrelsens sida icke påkallades i annat fall, än då redogörelse blefve föremål för anmärkning.

Hänvisande till hvad Arméförvaltningen i det efterföljande går att erinra i afseende å revisionsarbetets allmänna upprätthållande hos Arméförvaltningen, får Förvaltningen i föreliggande särskilda fråga dock uttala den öfvertygelsen, att en så viktig och omfattande detalj, som aflöningsväsendet vid hela den indelta armén är af beskaffenhet att göra räkenskapsgranskningens flyttning till Arméförvaltningen, der mesta sakkunskapen visserligen måste finnas, särdeles önskelig, och att inflytandet af denna ökade revision, synnerligen numera, efter det ny löne-reglering för armén egt rum, ingalunda kommer att stadna på revisionspersonalen allena, utan äfven blifver en orsak till ökad arbete både för de öfrige tjänstemännen och för sjelfva styrelsen.

Då Arméförvaltningen sålunda, i enlighet med det nu anförda, finner Civila Departementets ärenden, jemväl efter boställs- och fondförvaltningsgöromålens afskiljande, vara af den beskaffenhet, vikt och omfattning, att de för sin handläggning både principenligen och af praktiska skäl verkligen kräfva ett särskildt Departement, medan de öfrige Departementenas ärenden likaledes taga i anspråk särskilda styrelser med bibehållande af den nuvarande rätta verksamhetsfördelningen dem emellan, — samt med erinran slutligen att både Generalfälttygmästaren, Fortifikationsgeneralen och Generalintendenten, de begge förre såsom chefer hvar för sitt särskilda vapen, — hafva sig ålagda, utom den egentliga verksamheten inom Arméförvaltningen, äfven en mängd andra göromål af synnerligen omfattande och maktpåliggande beskaffenhet, — får Arméförvaltningen såsom sin åsigt uttala, att den ifrågakända indragningen af Civila Departementet, medelst göromålens flyttning till ett eller flere

af Förvaltningens öfrige Departement, är oriktig, onödig och onyttig, i följd hvaraf Förvaltningen underdånigst hemställer:

att Förvaltningen fortfarande må förblifva organiserad på fyra Departement, nemligen: Artilleri-, Fortifikations-, Intendents- och Civila Departementen;

att framgent, såsom nu är förhållandet, Generalfälttygmästaren må vara chef för Artilleridepartementet, Fortifikationsgeneralen för Fortifikationsdepartementet, Generalintendenten för Intendentsdepartementet och Generalkrigskommissarien för Civila Departementet; samt

att indelta arméns aflöningsräkenskaper må direkte från regementen och kårer ingå till Arméförvaltningen, för att derstädes i första hand granskas.

b) *Angående »byråsystemets införande och kamererarebefattningarnes indragning.*

Komitén yttrar härom (pag. 50): »Komiténs i förut afgifna betänkanden uttalade åsikter om obehöfligheten i vissa andra embetsverk af kamererarebefattningarne ega sin tillämplighet jemväl inom Arméförvaltningen, *under förutsättning* att, med byråsystemets införande, ledamöterna, såsom chefer för byråerna, öfvertaga de af kamererarnes nuvarande åligganden, hvilka icke äro att hänföra till revisors- eller bokhållaregöromål» o. s. v.

Det är visserligen en sanning att, »under förutsättning,» — såsom komitén yttrar, — af kamereraregöromålens öfverflyttning på ledamöterna, kamererarebefattningarne blifva öfverflödiga; men denna sats, som ingen kan bestrida, synes hafva varit mindre nödig att framställa, än ett på skäl grundadt förklarande, huruvida kamereraregöromålen verkligen *kunna* på ledamöterna öfverflyttas eller icke. I sistnämnda hänseende har komitén iakttagit tystnad och således ej påstått, än mindre bevisat, möjligheten af en dylik åtgärd. Då komitén likväl utgått från berörda förutsättning i de delar af förslaget, som med denna

fråga ega sammanhang, synes det vara af särdeles vigt att närmare skärskåda beskaffenheten af komiténs omförmälta antagande.

Af komiténs nyss citerade ord vill det nästan synas, som skulle, enligt komiténs uppfattning, »byråsystemets införande» principenligen hafva till följd att ledamöterna, utom sina åligganden i sådan egenskap, jemväl böra sysselsätta sig med göromål af den art, som nu tillhöra kamererarne, d. v. s. ärenden, hvilka med räkenskapsväsendet stå i omedelbart samband. Antingen man nu tänker sig ett »byråsystem», tillämpadt i dess egentliga mening, — något som dock inom vårt land ej kan ifrågakomma — eller blott i betydligt modifierad form, — på sätt här måste vara åsyftadt, — lär dock alltid frågan om det arbetsmått, som bör påläggas en »byråchef», i sista hand bero blott och bart på den begränsade förmåga, som äfven hos honom har full rätt att vinna afseende. Om derföre ett »byråsystem» utesluter tillvaron af kamererarebefattningar, äfven när dessa i verkligheten behöfvas, synes klokheten heldre bjuda att låta systemet fara med bibehållande af den för ärendenas grundliga och samvetsgranna skötande oundvikliga personalen, än att, för systemets skull, uppoffra dessa arbetskrafter och derigenom äfven embetsverkets sannskyldiga fördel.

Af reservanten i komitéen har fullständigt blifvit ådagalagdt, dels att ledamöterna i Arméförvaltningen redan, åtminstone sedan år 1866, då alla kammarförvandtplatserna i embetsverket just i sådan syftning indrogos, väsendtligen hafva sig ålagde skyldigheter af enahanda vidsträcktare art, som »byråchefer» inom andra med Arméförvaltningen närmast jemförliga centrala förvaltningsverk numera tillhöra, dels ock att mängden af ledamöternes göromål ovilkorligen förbjuder ledamöternes vidare belastning. I sistnämnda hänseende torde dock vidare böra meddelas följande upplysningar, hvaraf framgår, huru statens anspråk på tjenstemännens verksamhet tid efter annan stegrats vida utöfver det med göromåleus egna tillväxt tjenstemännen pålagda ökade arbetsmått.

Före Krigskollegii förändrade organisation år 1850 utgjorde antalet af dervarande civile embets- och tjenstemän 49 personer, deraf 19 voro anställda för den art af göromål, som nu tillhöra Intendentsdepartementet, och bland hvilka senare personer exempelvis räknades 2 ledamöter, 2 kamererare, 2 revisorer, 2 bokhållare etc. Vid sagde organisation, ehuru förvaltningen och redovisningen af fjerde hufvudtitelns alla medel då öfverflyttades till Krigskollegium, nedsattes likväl tjen-

stemännens antal på det hela till 44 personer, under det att de för intendentsärendena (på den nya »Intendentsafdelningen») anställde tjänstemännens antal inskränktes ända till 11 personer. Genom 1866 års eller verkets senaste organisation, — och oaktadt det då delades i fyra särskilda, af hvarandra oberoende styrelser eller departement, ifrån att förut endast tre afdelningar i krigskollegium funnits, — blef civilpersonalen likväl ytterligare något minskad, nemligen till 42 personer, (häruti inberäknade fem på ordinarie stat icke uppförda revisionstjänstemän), dervid tre kammarförvandsysslor och en notariebefattning med sekreteraretjänstgöring (på den förra Intendentsafdelningen) indrogos, i följd hvaraf det nybildade Intendentsdepartementet nu fick endast 9 civile tjänstemän. Sedan slutligen under senaste åren äfven en ledamots- och en kamereraretjänst indragits, utgör numera hela antalet af Arméförvaltningens civile tjänstemän 40 personer.

Den tillväxt i göromål, som efter 1866 års organisation för samtliga departementen uppstått, härrör dels af artilleri-, befästnings- och intendenturväsendets allmänna utveckling, dels ock deraf, att departementen fått befattning med åtskilliga nya eller till deras inseeude och skötsel från andra håll öfverflyttade föremål, hvaribland, utom de i komiténs betänkande (pag. 12) angifna ärenden, som röra salpeterväsendet i riket, kronans magasins- och brödbakningsanstalter i hufvudstaden samt fastställande eller ändring af reglementen för enskilda pensionsinrättningar vid armén, hufvudsakligen förekomma följande, nemligen: Arméns årliga underbefälsskola, volontärskola och gevärshandtverksskola å Carlsborg, disciplinkompaniet derstädes, kavalleriunderbefälsskolan och hofbeslagsskolan i Stockholm, Alnarps hofbeslagsskola, ridskolan vid Strömsholm, de årliga skjutskolorna, marinregementet i Carlskrona samt indelta garnisonskommenderingen derstädes jemte dylika kommenderingar å Vaxholm och Carlsborg. Vidare bör icke förbigås, huru med passevolansens upphörande vid hela värfvade armén Förvaltningen äfven fått närmare befattning med dervarande ekonomiska angelägenheter, hvarigenom äfven en väsentlig tillväxt i göromålen uppstått. Det lär vara öfverflödigt att särskildt visa, i hvad mån denua ökade verksamhet blifvit för Arméförvaltningens ledamöter och kamererare kännbar. Deremot torde, för bedömandet i öfrigt af ledamöternes arbeten, böra nämnas att, ehuru sådant ej finnes föreskrifvet, ledamöterna af omständigheternas tvång nödgas deltaga i de större och viktigare sekreteraregöromålen, emedan numera, sedan embetsverkets sista organisation,

dess göromål eljest icke kunna af vederbörande medhinnas. Om man derföre, lika med komitén, förutsätter kamereraregöromålens framtida skötande af ledamöterna, måste man med denna förutsättning förbinda, bland flere andra sådana, äfven den, att kanslipersonalen, åtminstone delvis, varder förstärkt, hvilket är ett oundgängligt vilkor för expeditionsväsendets nöjaktiga och regelbundna upprätthållande.

I fråga härafter om arten och omfånget af de tjensteåligganden, som tillhöra kamererarne, samt huruvida de kunna anses påkalla eller medgifva öfverflyttning till ledamöterna, — dervid, enligt sakens natur, civilledamöterna finge emottaga de flesta göromålen, — lemna föreskrifterna i Arméförvaltningens instruktion och arbetsordning jemte de uppgifter, som innefattas i komiténs betänkande, tillräcklig grund för omdömet. Hvad först angår sjelfva mängden af kamererarnes arbeten, lärers nogsamman synas, — hvad jemväl erfarenheten otvetydigt bekräftat, — att denna arbetsmängd till fullo tager i anspråk särskilde tjenstemäns hela tid. Såsom bevis härpå må anföras, att under de senaste fyra åren tvenne ordinarie innehafvare af kamererareplatsen på ett af departementen i anseende till göromålens tyngd lemnat densamma, och detta ehuru de endast i oundgängligaste mån varit för ärendenas beredning af ledamöterna anlitade. Beträffande åter arbetets närmare beskaffenhet, så framgår af gällande föreskrifter, hursom utredningar i räkenskapsväg, upprättande af förslag till stater, s. k. requisitionsförslag och förslag till årliga prisregleringar för bestämmande af en stor del anslag till underlydande myndigheter, handläggningen af dessa myndigheters requisitioner å dylika anslag, kontroller i afseende å andra medels requirerande och redovisande, uträkningar och kalkyler af alla slag, stundom af särdeles grannliga beskaffenhet och högst betydligt omfång, den närmaste tillsynen och ledningen af kontorets öfriga tjenstemän med mera dylikt äro, bland mycket öfrigt, de hufvudsakliga göromål, som kamererarne hafva sig ålagda. Utom det att sålunda redan arbetets omfattning gör den ifrågakämda öfverflyttningen till ledamöterna af kamererarnes åligganden fullkomligt omöjlig samt, — hvilket reservanten inom komitén jemväl påpekat, — ledamöternes redan nu högst ansträngande tjenstgöring alldeles förbjuder dem emottaga ens någon mindre del af kamererarnes göromål, så bör man endast af vanlig klokhets undvika att till detta ständiga, vidlyftiga och trägna zifferarbete i detalj neddraga tjenstemän, med hvilkas anställelse ett helt annat ändamål visserligen lärers hafva åsyftats. Om en ledamot skall

vara väl vuxen den honom anförtrödda plats, så torde det allmänna ega rätt att af honom snarare fordra, utom nödiga insigter och erfarenhet, att han skall hafva förmåga till en vidsträcktare och mångsidigare uppfattning af viktigare ärenden samt sålunda äfven kunna i sin mån lemna bidrag till den utveckling och de framsteg, som inom den förvaltningskrets, hvartill han hör, af tidens kraf påkallas, än att han skall vara passande och hafva krafter för en myckenhet af zifferarbeten, som för öfrigt redan nu i viss och tillräcklig mån honom åligga.

Beträffande å andra sidan kamereraretjensten såsom särskild befattning af nuvarande grad, så lär vi här ofvan om denna syssla blifvit yttradt visa behovet af en särskild person för dithörande göromål. Att äfven befattningens grad, såsom bestämmande aflönings storlek, icke bör undergå nedsättning till likhet med de för framtiden afsedda lägsta ordinarie befattningarna inom civilpersonalen, kan icke vara tvifvel underkastadt för den, som besinnar vigten af ifrågavarande tjänst och i följd deraf innehafvarens rättvisa anspråk på en motsvarande ställning. Hos myndigheter med så omfattande förvaltningsgebit, som Arméförvaltningens departement, fordras nödvändigt för ifrågavarande göromåls behöriga skötande en tjänsteman, som besitter både grundliga kamerala insigter i allmänhet och särskild säker kännedom i den mångfald af specialförhållanden, som inom arméns olika delar förekomma i afseende å medels- och förrådsförvaltning, redovisningen härför samt allt öfrigt, som med den militära administrationens detaljer eger sammanhang. Någon närmare sakkännedom i dessa hänseenden kan endast vinnas genom en långvarigare befattning med dithörande ämnen under utöfningen af olika tjänster inom departementen. Genom denna sin nödvändiga förfarenhet i de mindre, men derför icke oviktiga frågorna, hvilkas noggranna behandling stundom kan bestämma det helas framgång och trygga staten mot förluster, är kamereraren icke blott för hans egen tjänst oumbärlig, utan jemväl ett stöd för de yngre kontorstjänstemännen. Huru ännu nödvändigare han måste blifva i sistnämnda hänseende, om för framtiden desse tjänstemäns platser komma att skötas endast genom extra biträden, på sätt nu åsyftas, inses lätt. En dylik anordning skulle visserligen icke af undertecknade, chefer å Arméförvaltningens departement, uti vårt underdåniga löne-regleringsbetänkande den 29 December sistlidet år, hafva ansetts verkställbar, såframt vi antagit möjligheten af kamereraretjensternas afskaffande. Om derför, mot förmodan, ett försök i sistnämnda hänseende

skulle äfventyras, kan man, utom andra följder, icke tänka sig revisionsarbetets upprätthållande på ett nöjaktigt sätt, derest ej den nu för samma arbete afsedda personal blifver ökad med visse ordinarie tjenstemän, hvilkas större insigter och erfarenhet lemna nödig säkerhet för detta arbetes goda utförande. Den numera nästan öfverdrifna mängden af revisionsärenden gör dock, i hvilket fall som helst, om stockning i arbetet skall undvikas, i högsta måtto önskvärdt, att revisionstjenstemännen må fortfarande blifva i tillfälle att hos en skicklig förman (kamereraren) ständigt kunna påräkna handledning, råd och upplysningar, hvarigenom misstag förebyggas och en dyrbar tid besparas. En sådan närmare befattning med revisionsarbetet kan ej ledamoten, i allmänhet taget, utan hinder för egna göromål sig ikläda. Ensamt den *tillökning* i arbete, som för revisionspersonalen uppstått genom de här förut omnämnda, under senare åren för Arméförvaltningen tillkomna bestyr är så anseelig, att med full säkerhet kan påstås, det ingenstädes i statens centrala embetsverk ett motsvarande arbetsmått affordras en så fåtalig personal. Såsom bevis härpå torde upplysningsvis få nämnas, att bland dessa *tillökade* göromål förekomma, exempelvis på ett af departementena, utom marschkostnads-, aflönings-, magasins-, förråds-, munderingsslitnings- och andra räkenskapshandlingar och requisitioner i och för alla de ofvanberörda skolorna och kommenderingarne m. m. samt från alla värfvade trupper, hvilka under passevolanstiden voro redovisningsfria, det högst betydliga antalet af öfver 2,400 (i diariet blott under några få nummer införda) reseräkningar för vederbörandes färder till och från sagda skolor, af hvilka räkningar, som hos departementet granskas och liqvideras, de fleste, i anseende till den för underbefäl och manskap numera medgifna särskilda grund för skjutsersättningens beräkning, äro af en för revisionen särdeles besvärlig och tidsödande beskaffenhet.

Visserligen har löneregléringskomitén ansett (pag. 70) att »till biträde åt departementenas byråchefer med uträkningar och andra utredningar, som för målens beredande äro erforderliga, lärer böra anställas en kammarförvandt i hvardera af Arméförvaltningens civilbyråer.» Men det är klart, att lika litet som denne »kammarförvandt» kan i nyssnämnda eller andra hänseenden, i förhållande till ledamöterna, ersätta kamereraren (hvilket ju icke heller är meningen!), lika litet skall han kunna det i sitt förhållande till departementenas öfriga kontorstjenstemän. Sådant tyckes äfven komitén snart hafva insett, då den sökt

förebygga all vaxelverkan mellan kammarförvandten och de öfrige tjänstemännen på ett sätt, hvartill Arméförvaltningen skall här nedan särskildt återkomma.

Till denna af komitén sålunda föreslagna nya befattning, med sin något besynnerliga benämning, med sin obetydliga grad och med sin i följd häraf för gift person otillräckliga aflöning, medan göromålen tillskynda innehafvaren en långt mer bunden ställning i tjänsten och fordra hos honom större insigter och förmåga, än i afseende å öfriga tjänstemän i samma grad är fallet, kan man visserligen icke med någon sannolikhet påräkna andra sökande, än de, som antingen misslyckats i revisions- och bokförarsysslor och derigenom funnit sig på dessa platser olämplige, eller ock ännu äro obefordrade. Hvad nytta en så kvalificerad »kammarförvandt» skall embetsverket bereda kan lätt nog inses, lika väl som måttet af hans användbarhet att, när sådant fordras, inträda i utöfningen af ledamotsambetet. Skulle någon gång en med skicklighet och förmåga utrustad person anställas i kammarförvandtsysslan, vore det icke så alldeles oförklarligt om bästa delen af hans håg, nit och arbetskrafter egnades åt något annat, utom tjänsten och embetsverket liggande, för hans framtid tacksammare mål.

Det allmänna inflytande på departementenas kontorsangelägenheter, som skulle framgå derur, att kamererarne nedsattes till kammarförvandter på samma gång kammarskrifvarne förvandlades till extra ordinarier, kan utan öfverdrift befaras blifva, om icke genast, dock småningom, ytlighet i arbetet, ärendenas fördröjande samt äfventyr för förluster; men det kan äfven, och sådant ganska snart, leda till en verklig brist på nödigt underbygd arbetskraft. Redan nu är förhållandet inom departementena i sistnämnda hänseende sådant, att på ett af kontoren under de senare 10 åren icke kunnat erhållas ett enda extra biträde. Den lockelse, som för skickligheten och nitet tillförene må hafva funnits att der låta använda sig, nemligen utsigten till en i viss mån betryggande ställning för framtiden, har numera upphört sedan kamererarelönen så betydligt sjunkit i värde. Följden häraf är, att vid tillfälliga behof vikarier på kontorssidan måste genom öfvertalning anskaffas från kansliet (när de händelsevis der finnas) samt att desse vikarier, såsom för kontorsgöromålen alldeles främmande, nödgas taga ständig handledning af kamereraren. Förhoppningen att, efter en omsider verkställd ny lönereglering äfven för Arméförvaltningen, nyssnämnda förhållande skulle i någon mån kunna ändras, blifver vid bi-

fall till kamereraretjensternas indragning omintetgjord; och huru der-
 efter kontorsgöromålen skola kunna upprätthållas på ett sätt, att an-
 svaret därför blifver möjligt, lärar nog erfarenheten utvisa. Inträffar
 då härtill, derest frågan om Arméns förändrade organisation åter upp-
 tages, ett oberäkneligt tillskott af nya arbeten, som ytterligare påkalla,
 icke minst å kontorssidan, mogna insigter och erfarenhet, hvilka, om
 de fått gå förlorade genom obetänkta åtgärder, då för sent åter skapas,
 så lärar för visso statsverket temligen dyrt få betala kostnaden för en
 lös teori, hvars tillämplighet inom Arméförvaltningen icke ens komi-
 tén för sin del vågat påstå.

Då komitén i frågan återoppar sina i afseende å andra embetsverk
 uttalade åsigter, torde det deremot för Arméförvaltningen vara ange-
 lägnare att undersöka, i hvad mån dessa åsigter kunnat hafva af Eders
 Kongl. Maj:t blifvit gillade för embetsverk, som med Arméförvaltnin-
 gen äro närmast jemförliga. Det visar sig då, att både i Marinförvalt-
 ningen och Fångvårdsstyrelsen kamereraretjensterna, emot komiténs för-
 slag, blifvit bibehållna, och sådant, hvad Marinförvaltningen angår, ehuru
 detta embetsverk vunnit lättnad i göromål genom lotsärendenas full-
 ständiga fränskiljande. I likhet med dessa begge embetsverk, men i
 än högre grad, är Arméförvaltningens verksamhet, öfver hufvud taget,
 riktad *utåt*, på en mångfald af inrättningar och andra föremål, hvilkas
 tillgodoseende påkallar, ej blott en omfattande disposition af medel och
 materiel, utan äfven ledning, tillsyn och en vidlyftig affärsverksamhet.
 Detta förhållande gifver helt naturligt sin särskilda prägel äfven åt
 ledamöternes inom Arméförvaltningen ställning och medgifver icke att
 de i större mån, än redan är fallet, användas i zifferarbetets enskild-
 heter. Äfven kamererarne å Förvaltningens departement nödgas här-
 genom hafva en flersidigare och mer praktisk riktning, än af deras
 vederlikar på andra håll vanligen fordras. Sant är att kamereraretjen-
 sterna i Statskontoret, på komiténs förslag, blifvit indragna; men detta
 embetsverk, som icke i egentlig mening har sig ålagd någon yttre för-
 valtning, är därför icke heller med Arméförvaltningen på närmare sätt
 jemförligt, hvaraf följer, att hvad som kan passa för det förra embets-
 verket ingalunda utan vidare pröfning bör antagas vara lämpligt äfven
 för det senare.

Under förutsättningen af kamereraretjensternas upphörande och
 nästan såsom ett manande skäl till en dylik åtgärd förklarar komitén
 (pag. 50) ledamöterna bäst vara i tillfälle »att öfvervaka de till hvar-

deras byrå hörande målens ordentliga gång och att tillse, det de underordnade tjänstemännen å rätta tider fullgöra sina åligganden» m. m. Arméförvaltningen finner för sin del denna sats mindre klar; ty för Förvaltningens uppfattning synes det sannolikare, att ju mer en tjänsteman för egen del med göromål belastas, och helst när detta sker till öfvermått, desto *mindre* blir han i tillfälle eller har förmåga att öfvervaka andras arbeten. Hvad för öfrigt ifrågavarande tillsyn beträffar, så utöfvas densamma redan nu å ledamöternes sida, ehuru icke i detalj, hvilket åligger kamererarne för kontorens och sekreterarne för kansliens tjänstemän. Härefter äro ock lämpade de lokala anordningarne i Arméförvaltningens embetshus, der hvarje ledamot har sitt särskilda arbetsrum i omedelbart sammanhang med arbetsrummen för departementets öfriga tjänstepersonal.

Den af reservanten inom komitén uttalade tanke, att det enda vilkor, som möjligen kunde tillåta kamererarnes ersättande med kammarförvandter, vore att civilledamöternes nuvarande antal bibehölles oförminskadt, d. v. s., att Arméförvaltningen skulle få en ledamot mer, än vid kamereraretjänsternas bestånd kunde anses ovilkorligen nödvändigt, kan Arméförvaltningen för sin del icke biträda, enär, med afseende å kamererarens behöflighet på hvart och ett departement och arten af hans göromål, skadan genom platsens indragning ej på nyssnämnda sätt i något hänseende låter sig afhjelpa.

Då Arméförvaltningen härefter återgår till frågan om tillämpligheten af komiténs s. k. »byråsystem», dervid Arméförvaltningen dock, i olikhet med komitén, förutsätter kamereraresysslornas bibehållande, sedan deras indragning visat sig omöjlig, anser Arméförvaltningen, i enlighet jemväl med reservanten inom komitén, sig hafva skäl till den föreställning, att komitén med sin »byråinrättning» först och främst afsett ett sammanförande af vissa likartade ärenden till ett slutet helt, för att särskildt och fullständigt behandlas af sina egna tjänstemän, och att således byråsystemet i främsta rummet förutsätter möjligheten och behofvet af en sådan ärendenas fördelning, grundad på ett verkligt inre samband mellan de frågor, som borde tillhöra en och samma byrå, men på en lika väsentlig åtskillnad mellan de frågor, som till en annan byrå skulle hänföras.

Sålunda förstådt har detta system redan i stort fått sitt uttryck genom Arméförvaltningens departementalindelning, som just innebär en på nyssnämnda grund gjord fördelning af ärendena mellan fullständigt

skilda departement, som på detta sätt blifvit olika embetsmyndigheter. När åter komitén vill sträcka tillämpningen af »systemet» äfven inom departementena, saknar komitén för denna sin åsigt giltig grund. Emot hvad komitén antagit, kunna nemligen icke, annat än undantagsvis, de administrativa ärendena inom något departement med beständighet delas i »militäriskt tekniska» och »civila frågor», utan äro de vanligen, åtminstone i viss mån, af blandad beskaffenhet och påkalla derföre äfven begge ledamöternes pröfning, stundom på en gång stundom oliktidigt. Ett försök att, emot sakförhållandets verkliga natur, intvinga »byråsystemet», i förberörda mening, på departementerna, skulle derföre leda till brydsamma och skadliga följder i afseende å, bland annat, ärendenas fördelning derstädes och göromålen häraf beroende jemna och regelbundna gång. I det statens centrala förvaltningsverk, hvars åligganden bestämdt äro »af dels administrativ dels teknisk natur», — enligt komiténs eget förklarande i löneregleringsbetänkandet om Öfverintendentsembetet af den 16 Oktober 1877 (pag. 18), — har komitén icke ens ifrågasatt införande af något »byråsystem», — kanske derföre att »byråchefer» i detta verk af något skäl funnits oläglige. För Arméförvaltningen åter föreslås byråsystemet i ändamål att erhålla »byråchefer», under den förutsättning komitén med detta sitt förslag förbundit. Att någon verklig förändring i byråchefernes ställning, jemförd med de nuvarande ledamöternes i Arméförvaltningen, skulle af komitén härvid åsyftats, är ingalunda fallet, ty den s. k. »sjelfständiga verksamhet», komitén för den haft i beredskap (pag. 50) är af en alldeles betydelselös halt och förtjenar intet afseende vid frågans bedömande.

Ehuru derföre Arméförvaltningen anser »byråsystemets införande» på förvaltningens departement sakna stöd af verkliga skäl, kan Förvaltningen dock icke påstå uppenbara hinder deremot förekomma, såframt systemets tillämpning får ske på ett sätt, att göromålen mellan byråerna kunna på ändamålsenliga och billiga grunder, som först i den blifvande nya instruktionen torde bestämmas, *fritt* få fördelas.

Arméförvaltningen hemställer alltså underdånigst:

att, antingen byråsystemet å Arméförvaltningens departement införes eller icke, kamrerarettjensterne på departementen måtte fortfarande bibehållas, samt i senare fallet äfven militärkontoren; och

att, derest byråsystemet skall tillämpas, detta måtte få ske under här ofvan begärda förbehåll.

c) *Angående räkenskaps- och revisionsarbetets förläggning till ett för samtliga departementen gemensamt räkenskaps- och revisionskontor.*

Den nuvarande ordningen för bokföringen och redovisningen inom Arméförvaltningen har komitén funnit medföra stora olägenheter derigenom, att arbetets fördelning på flera kontor skulle göra en hastig och säker öfversigt af penningeförvaltningen i sin helhet och anslagens ställning omöjlig samt vålla inkomsters och utgifters dubbla bokföring med häraf följande vidlyftighet och omgång vid utgiftsfrågornas behandling.

I enlighet med hvad reservanten inom komitén redan antydt, måste komiténs uppfattning derom, att arbetets fördelning på de särskilda kontoren skulle medföra svårighet i nyssnämnda hänseende bero på ett misstag, ty, såvidt med tillämpningen af Arméförvaltningens nuvarande bokslutsformulär är förenligt, lemnar bokföringen på Arméförvaltningens bokslutskontor en både hastig och säker öfversigt af »penningeförvaltningen i sin helhet», liksom en dylik öfversigt af »anslagens ställning» erhålles icke mindre hastigt och säkert både på nyssnämnda kontor och på hvart och ett af departementskontoren för de till departementet hörande anslag, enär det klarligen är anslagsvis, som fjerde hufvudtiteln medel mellan de särskilda departementen äro till disposition och redovisning fördelade, hvadan de på departementen förda anslagsböckerna just hafva till främsta syftemål beredande af öfversigt å »anslagens ställning». Att åter en »dubbel» bokföring skulle ega rum kan, vid det förhållande att all rationel bokföring är »dubbel», icke betraktas såsom något anmärkningsvärdt, derest man ej på samma gång lyckas föreslå en *enkel* bokföring, uppfyllande samma vanliga och nödvändiga hufvudfordringar som den dubbla. Hvad komitén i detta hänseende föreslagit genom all bokförings förläggande till ett gemensamt kontor kan, utan närmare kännedom om det bokföringssätt, komitén härvid tänkt sig, icke medgifvas utesluta den dubbla bokföringen, lika litet som det är troligt att någon räkenskapsmetod af sådan art och tillämplig beskaffenhet i öfrigt kan af komitén eller någon annan för Arméförvaltningen uppfinnas. Med »dubbel» bokföring menar Arméförvaltningen beloppens förande på dubbla ställen, d. v. s. i olika räkenskapsböcker; och om man undersöker beskaffenheten af den s. k. »för-

enkling», komitén påstår skola vinnas genom all bokförings flyttning till det gemensamma kontoret, är det omöjligt antaga, att någon minskning af, vare sig räkenskapsböcker, eller annotationsställen, derigenom skulle ernås, såframt nemligen hvarje departement skall bibehållas vid sin nuvarande kunskap om egen anslagsställning — hvilket ju är oomtvisteligt —, och utväg skall finnas att kunna kontrollera kassören, hvilket ju också bör vara oomtvisteligt. Den särskilda förenkling i afseende å penningeförskotters behandling, som komitén föreslagit, eger intet väsendtligare samband med förslaget om den gemensamma räkenskapsföringen och kan således verkställas derförutan, men betingar nödvändigt ett nytt bokslutsformulärs fastställande för Arméförvaltningen. Skulle likväl komitén härmed åsyfta förskottsutbetalningar i annan ordning, än för kortare tid i sender och i mån af förestående verkliga behof, bör Arméförvaltningen erinra, att genom nyssnämnda förbehåll tryggas god hushållning och förekommes större kassor hos lokalförvaltningarne, hvilket synes angelägnare än förmånen af någon i allt fall föga afsevärd minskning i förskottsanordningarnes antal hos Förvaltningen. Tänker man sig vidare ett på nya grunder byggt bokslutsformulär för Förvaltningen, kan icke heller detta med ringaste sannolikhet komma att utesluta den »dubbla» bokföringen. Komiténs anmärkning i förevarande hänseende tyckes sålunda i sjelfva verket endast syfta på den omständighet, att bokföringen nu sker i flere olika rum, då komitén för sin del synes anse blott ett enda sådant vara vilkoret för en enkel bokföring. Men äfven om allt räkenskapsarbete i Arméförvaltningen flyttades till en och samma våning af Förvaltningens embetshus, synes dock en enda lokal för hela bokföringspersonalen svårigen kunna någonstädes anvisas.

Arméförvaltningen, som sålunda hvarken till grund eller ändamål kan inse befogenheten af komiténs förslag i fråga om bokföringens upphörande departementsvis, finner denna sin uppfattning ytterligare bestyrkt af det förhållande att, såsom komitén sjelf antagit (pag. 65), de på departementena nu förda böckerna »öfver anslagens särskilda undertitlar», hvarmed komitén rätteligen måste förstå departementenas på titlar förda anslagsböcker (en på hvarje departement), likväl fortfarande behöfva der föras jemte nya, af komitén uttryckligen begärda »dispositionsböcker», hvilka senares nödvändighet *redan nu* komitén haft sig angeläget att påstå. I fråga om de förra, eller anslagsböckerna, får Arméförvaltningen anmärka, att, om, såsom komitén an-

gifvit, de böra föras »med ledning af ledamöternes föredragningslistor», — hvilka hvarken äro eller kunna blifva därför tjenliga, derest ej ledamöterna skola påläggas till och med ett vidlyftigt och specifikt bokhålleri, — dessa anslagsböcker icke komma att innefatta något i nöjaktig mån upplysande helt, hvartill fordras att de skola grundas på sjelfva räkenskapshandlingarne, hvilka åter då måste vexelvis bokföras både på departementena och på deras gemensamma räkenskapskontor. Beträffande sedermera komiténs s. k. »dispositionsböcker», bestrider Arméförvaltningen deras nödvändighet så länge bokföringen i Förvaltningen, liksom nu sker departementsvis och vederbörande departement grunda sina upphandlings- och anskaffningsåtgärder på pligtenlig kännedom om de tillgångar, som härför äro användbara. I öfrigt må erinras, att komitén för de nyssnämnda räkenskapsböckernas förande å vederbörande departement hvarken anvisat tjenstemän eller medel till dessas aflönande.

Hvad komitén påpekat såsom en olägenhet, i följd af de s. k. »försträckningarne» mellan olika departements anslag, upphör ingalunda genom bokföringens läggande till ett gemensamt kontor. Denna olägenhet kan alldeles eller till det mesta afhjelpas dels på det af reservanten i komitén föreslagna sätt, dels ock derigenom, att i frågor, som föranleda till utbetalningar från annat departements anslag, än der frågorna hufvudsakligen skola pröfvas, det förra departementet genast, på sätt i hvarje fall finnes lämpligast, gifves del af ärendet i det eller de hänseenden, som för utbetalningsåtgärdens pröfvande påkallas.

Med stöd af det nu anförda kan Arméförvaltningen icke komma till annan slutsats om komiténs ifrågavarande förslag, än att detsamma, i stället att leda till förenklad bokföring, nödvändigt måste hafva en motsatt påföljd.

Från principiell synpunkt bedömdt utgör åter komiténs bokföringsförslag ett uppenbart afsteg från den grundval, på hvilken ej mindre Arméförvaltningens nuvarande organisation är bygd, än äfven komiténs eget »byråsystem» måste antagas hvila. Att icke allenast inga fördelar utan tvärtom svåra missförhållanden då skola af förslaget framkallas ligger i sakens natur och må här till en del vidröras.

Lika väl som öfriga för hvarje departements räkning och behof förekommande göromål böra förrättas af departementets egna tjenstemän, under departementets ledning och tillsyn, lika mycket gäller denna, med förvaltningsorganisationens allmänna grundlag öfverensstämmande

sats i fråga om räkenskapsbestyren hos Armeeförvaltningen, såvidt dessa bestyr fordras för hvarje departements särskilda arbeten, hvilket är fallet med samtliga räkenskapsgöromålen, undantagandes endast det för hela Armeförvaltningen gemensamma, d. v. s. hufvudbokslutet. Det måste således vara icke blott principvidrigt utan äfven skadligt att undandraga de särskilda departementen, ehuru hvar och ett för sig är en själfständig myndighet, all befattning med, all kännedom om och allt inflytande på sitt eget räkenskapsväsende, genom att förlägga detta utom departementet och låta det verkställas af tjenstemän, som icke äro departementet underlydande och hvaröfver departementet följaktligen ej har någon myndighet. Ett undantag i sistnämnda hänseende skulle dock tillfälligtvis uppstå för Intendentsdepartementet, som, derigenom att, enligt komiténs förslag, det åsyftade räkenskapskontoret borde lyda under sistnämnda departement, finge makt och myndighet, ej blott öfver de med detta departements räkenskapsgöromål arbetande tjenstemännen, utan öfver hela kontorspersonalen.

Lätt inses den störande verkan, en dylik anordning skulle utöfva på göromålens dagliga gång inom departementen, såsom beröfvade sina egna räkenskaper och dithörande handlingar, hvaribland isynnerhet förekomme alla de s. k. anordningsmålen. Dagligen och stundligen erforderliga för de löpande ärendenas behandling, måste dessa räkenskaper och akter af departementens tjenstemän, med omgång, tidspillan och besvär, utom departementen uppsökas, kanske stundom förgäfvdes, ehuru de lika väl hädanefter som hitintills kunde ligga tjenstemännen nära till hands. På enahanda sätt och ingalunda i ringa mån skulle äfven räkenskapsförarne nödgas å departementen tidt och ofta ur dervarande persedelräkenskapsböcker verkställa debiteringar af materiel, som från arméns stora förråder af departementen anordnats till vederbörande lokalförvaltningar; ty dessa persedelräkenskaper, som på vederbörande departement nu och framgent måste föras och der ständigt vara tillgängliga i och för kontrollen öfver förråden samt öfversigten å förrådsställningen, hafva icke ens af komitén ansetts kunna från departementen förflyttas. De ega ej heller med hufvudbokens upprättande något närmare sammanhang. Äfven om, för att söka möjliggöra det gemensamma räkenskapskontoret, komiténs förslag till en supplementarbokföring på departementena skulle med omgång, besvär och kostnad tillgripas, blefve likväl ej mindre departementernas mest rådfrågade räkenskaper, nemligen de s. k. »liqvidböckerna»

hvilka utvisa departementens medelställning i förhållande till öfriga myndigheter, underlydande lokalförvaltningar och redogörare samt andra personer, än äfven hela massan af de s. k. anordningsmålen, hvarur ständiga upplysningar måste hemtas, från departementen afskiljda.

För att nu, såsom det kan synas, gifva bot mot dessa oredor, vill komitén helt enkelt till det gemensamma räkenskapskontoret flytta äfven departementens revisionspersonal. Komiténs första afsigt härvid synes dock hafva varit (pag. 66) att på departementen fortfarande låta qvarstanna »så många kameraltjenstemän, som kunde erfordras för att verkställa den förberedande granskning, hvilken måste föregå och ligga till grund för beslut om medels utanordnande;» men denna tanke är sedermera af komitén frånträdd, i det komitén (pag. 76, — jemför förslagsstaten —) på räkenskaps- och revisionskontoret sammanför, utom hela bokförarepersonalen, äfven hela den för revisionsarbetet inom Arméförvaltningen afsedda ordinarie och extra personal, endast med rättighet för vederbörande departement att af extra biträdena »vid tillfälligt behof» få hjälp »för något särskildt arbete,» ehuru först efter formligt beslut af Arméförvaltningens plenum (se pag. 66).

Då redan under närvarande förhållanden detta s. k. tillfälliga behof är hos departementen *ständigt* och så betydande, att mer än hälften af revisionspersonalen just är för samma behof alldeles upptagen, må med fog anmärkas, huru liten kännedom om det hos departementen löpande revisionsarbetets vidd komitén lyckats inhemta, när den kunnat komma till sistnämnda åsigt. Men antingen nu alla eller flere eller färre af revisionstjenstemännen tänkas samlade på det nya kontoret, så måste i allt fall inträffa de naturliga och betänkliga följder, som i sjelfva grundfelet hafva sin rot. Då nemligen de till kontoret hörande tjenstemännen skulle för granskningen nödgas taga del, icke blott af de på detta kontor förvarade handlingar och räkenskaper, utan äfven hos vederbörande departement af der förvarade beslut, af persedelräkenskaperna och af sådana anordningsmål eller andra handlingar, hvilka ännu icke hunnit från departementens protokoll till revisionskontoret aflämnas, liksom sagde tjenstemän äfven ofta måste på departementen söka muntliga råd och upplysningar, som endast der kunna erhållas, medan å andra sidan de hos departementen tilläfväntas anställda revisionstjenstemännen — för att icke tala om ledamöterna och kamererarne (kammarförvandterna) — måste i motsatt riktning, eller på bokförings- och revisionskontoret, alldag-

ligen göra sina undersökningar — dervid stundom kunde inträffa att räkenskaper äfven måste upplånas på departementen derest tjänstemännens närvaro på sina poster skulle kunna fordras och iakttagas — så blifver det ifrågavarande, af komitén tillstyrkta hjälpmedlet endast en anledning till nya oordningar. Arméförvaltningen torde på detta sätt snarare erhålla en ambulerande, än en reviderande personal, men komiténs förutsättning att ledamöterna kunde öfvertaga kamererarnes göromål hade, med departementskontorens undanrödjande, vunnit ett skenbart stöd i föreställningen, att kamererarens obehöflighet i och med detsamma vore en afgjord fråga.

Hvad här förut blifvit yttradt om det upp- och nedvända förhållande, hvori bokföringspersonalen i allmänhet skulle komma till vederbörande departement, genom denna personals dragande undan departementenas myndighet, gäller äfven, men i ökad grad, om revisions-tjenstemännen. Den revisor, som för ett embetsverks räkning eller å dess vägnar skall granska en denna myndighet underlydande förvaltnings eller persons räkenskaper, bör väl, enligt sakens natur och hitills iakttagen sund ordning, sjelf vara samma myndighets organ, ledas af dess auktoritet och hos densamma hemta insigter, råd och upplysningar. Sådant allt har komitén lemnat utan afseende, då den låtit några eller samtliga revisionstjenstemännen sakna allt samband med vissa departement, å hvilkas vägnar de borde granska och kontrollera departementena underlydande inrättningars förvaltning, i syftning att tillse, bland annat, huruvida ej mindre allmänna än af departementena gifna särskilda föreskrifter blifvit behörigen tolkade och efterlefd. Det skulle, i följd häraf, kunna inträffa, utom andra oegentligheter, att en formlig skriftväxling i tjensten komme till stånd mellan revisions-tjenstemännen och departementen, de förre såsom infordrande, de senare såsom afgifvande nödiga upplysningar. I stället att, enligt sakens natur, en hvar bokförare eller revisor borde på det departement, för hvars räkning eller å hvars vägnar han arbetade, hafva sin förman, vill komitén att chefen för det nya räkenskaps- och revisionskontoret skall vara ej blott bokförarepersonalens utan äfven revisionstjenstemännens gemensamma förman och ledare af deras arbeten. Hos denne kontorschef, som komme att motsvara Arméförvaltningens bokslutskamererare, skulle således alle desse revisorer för skiljda departements olikartade granskningsföremål hafva att vid behof söka sina ingifvelser, erhålla råd och handledning. Det vore redan en orimlighet

om han, kontorschefen, i sin för departementenas yttre förvaltning helt och hållet främmande ställning, skulle kunna leda ens revisionsarbetet för blott ett enda departement; och nu åsyftar man likväl att han skall göra det för dem alla! Eller skulle meningen verkligen vara, att revisionstjenstemännen borde ega *rättighet* att *yrka* handledning och upplysning å vederbörande departement, ehuru de, såsom ej i allmänhet varande desse departement underlydande, icke kunde der i tjensten förståndigas? Ju mer man intränger i sjelfva väsendet af komiténs förslag, desto mer finner man det egentligen vara egnadt för den särskilda frågan om kamererarebefattningarnes indragning, i stället att, enligt sitt eget vitsord, innefatta ett klokt och förenkladt sätt för räkenskaps- och revisionsarbetets ändamålsenliga ordnande.

Arméförvaltningen får derföre i underdånighet hemställa:

att komiténs förslag om inrättande af ett gemensamt räkenskaps- och revisionskontor för Arméförvaltningen måtte till alla delar förkastas.

d) *angående öfriga frågor.*

I afseende å advokatfiskaltjensten hos Arméförvaltningen, har komitén föreslagit att, med indragning af advokatfiskalskontoret, dithörande göromål må förenas med sekreterarebefattningen å Förvaltningens Fortifikationsdepartement, hvaremot reservanten inom komitén, uppå anförda skäl, som af förvaltningen i allo biträdas, uttalat den med departementschefernes afgifna förslag öfverensstämmande åsigten derom, att advokatfiskaltjensten bör såsom sjelfständig befattning inom Arméförvaltningen bibehållas.

Hufvudsakliga stödet för sitt berörda förslag synes komitén velat söka uti en från advokatfiskalskontorets diarium för år 1877 hemtad, med nästföregående årens förhållanden jemförd beräkning öfver målens antal, äfvensom genom desammas fördelning under vissa mer eller mindre upplysande rubriker. För en hvar, som på nära håll och under en längre tidsföljd egnat uppmärksamhet åt advokatfiskalens tjensteutöfning, synes dock uppenbart, att, hvad än genom dylik zifferberäkning kan vinnas, icke är det tillförlitlighet uti bedömandet af målens

vigt och omfattning eller måttet af tid och arbete, som för desammas behandling tagits i anspråk. Att komitén på denna väg icke lyckats finna säker grund för sitt omdöme, bör alltså vara både förklarligt och föga oväntadt. Komiténs i sammanhang dermed gjorda uppgifter, dels att advokatfiskalens göromål blifvit betydligt minskade genom fondförvaltningens skiljande från embetsverket, dels ock att med militieboställsärendenas förflyttning från Arméförvaltningen en ytterligare minskning i denna tjenstemans åligganden kommer att inträda, synas jemväl i viss mån påkalla beriktigande. Långt före den tidpunkt, då fondförvaltningsbestyret öfverflyttades till Statskontoret, hade nämligen sådan förändring i sättet för medlens handhafvande vidtagits, hvarigenom fastighetslånens antal småningom minskades och medlen i stället gjordes fruktbara genom inköp af räntebärande obligationer, till följd hvaraf advokatfiskalens befattning med lånerörelsen i samma mån inskränktes och under senare åren var nära nog begränsad till ombesörjandet af ett färre antal in-teckningsförnyelser. Genom kassornas slutliga afleverande blef minskningen i advokatfiskalens göromål alltså föga märkbar eller åtminstone ingalunda »betydlig.» Samma omdöme måste i än högre grad gälla i fråga om den »ytterligare» minskning, som, enligt komiténs förmenande, komme att i advokatfiskalens åligganden inträda med militieboställsärendenas förflyttning från Arméförvaltningen; ty de enda ärenden af nämnda egenskap, hvilka härmed möjligen afses, såsom tillhörande advokatfiskalens handläggning, skulle, enligt hvad komiténs ofvanberörda beräkning upplyser, utgöra blott en del af de under rubriken »remisser å borgensförbindelser, syneprotokoll m. m.» upptagna tillsammans *sex* ärenden.

Såsom en långt mera nämnvärd omständighet torde, ehuru i motsatt syftning, böra framhållas det icke sällsynta, ehuru för komiténs pluralitet måhända obekanta förhållandet att, till vinnande af större skyndsamhet i behandlingen af en del ärenden, advokatfiskalens yttranden deröfver brukat under hand infordras och i de flesta fall af honom afgifvits i form af en å akten tecknad promemoria, utan att dylika mål blifvit antecknade i advokatfiskalskontorets diarium eller ökat antalet af deruti synliga remisser. Den af komitén ifrågaställda utvägen att med sekreterarebefattningen å Fortifikationsdepartementet förena advokatfiskalskontorets nuvarande åligganden vore desto mindre välbetänkt, som, oafsedt de särskilda kompetensvilkoren för utöfning af advokatfiskalsbefattning, genom vidtagandet af en dylik förening

komme att i en tjänstemaus hand sammanföras åligganden af högst skiljaktig natur, deraf i öfrigt en del fordrade daglig närvaro och verksamhet å tjänsterummet, under det att andra ofta nog skulle påkalla personlig inställelse hos embetsmyndigheter och domstolar både inom och utom hufvudstaden. Huruvida, på sätt komitén antagit, nödigt biträde för sekreteraregöromålens bestridande vid dylika tillfällen alltid vore att af kompetent e. o. tjänsteman påräkna, skulle dock blifva ensamt beroende af den lockelse och uppmuntran härtill, som af ett tillfälligt och för de oundgängliga lefnadsbehofven otillräckligt arfvode möjligen kunde utöfvas.

I öfrigt anser sig Förvaltningen icke kunna underlåta att särskildt fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på det jemväl af reservanten inom komitén antydda förhållande, att Arméförvaltningen å de militära departementen är i utöfning af en affärsverksamhet af högst betydlig och omfattande beskaffenhet, och att Förvaltningen i denna sin verksamhet icke utan synnerligen stort äfventyr kan undvara ett ständigt och fullt pålitligt juridiskt biträde.

På grund af hvad nu blifvit anfördt samt i ändamål tillika att åt advokatfiskalstjänstens innehafvare för framtiden bereda en jemnare fördelad och efter anspråken på Arméförvaltningens öfriga personal lämpligen tillökad verksamhet, får Förvaltningen i underdånighet hemställa, att, jemte bibehållande af advokatfiskalstjensten, såsom fortfarande af synnerlig vigt och alltså nödvändig, med densamma må förenas åliggandet att bestrida aktuarieregöromålen inom Förvaltningen, samt att tjänstens innehafvare derföre i aflöningsstaten varder upptagen under benämning: advokatfiskal och aktuarie.

Det nya åliggande, advokatfiskalen i sistnämnde egenskap kommer att öfvertaga, eller vården om Arméförvaltningens inom egen embetslokal förvarade betydliga arkiv, tillhör för det närvarande sekreteraren å Artilleridepartementet, hvilken tillika är sekreterare för pleniärenden; men som erfarenheten redan länge ådagalagt svårigheten för denne tjänsteman att, jemte sina öfriga göromål, medhinna ombesörjandet jemväl af de ofta förekommande bestyren med arkivets vårdande, har Förvaltningen äfven härutinnan funnit en anledning till sistnämnda bestyrs öfverflyttande på advokatfiskalen.

Beträffande samtliga här nedan omförmälda förslag till bestämmelser, hvarom komiténs ordförande dels med pluraliteten inom ko-

mitén sig förenat, dels ock gjort särskild, från komiténs åsigter afvikande framställning, nemligen:

att den kollegiala formen för ärendenas behandling å Civila Departementet må upphöra;

att Arméförvaltningens plenum skall utgöras af departementscheferne och samtliga ledamöter, samt att plenimålen böra, fortfarande såsom hittills, afgöras genom omröstning emellan de närvarande;

att inom Arméförvaltningen förekommande anmärknings- och balansmål fortfarande skola, i öfverensstämmelse med föreskriften i Kongl. förordningen den 11 December 1830, pröfvas och afgöras af civil ledamoten och kamereraren å det departement, till hvilket målet hör;

att, under förutsättning af Civila Departementets bibehållande, registratorsgöromålen synas kunna, på sätt departementscheferne föreslagit, verkställas af s. k. amanuenser, dock under inseende af de särskilda departementens sekreterare;

att, beträffande kassaförvaltningen, de föreskrifter, hvilka i sådant hänseende blifvit för Statskontoret meddelade, må i tillämpliga delar blifva gällande i fråga om penningelevereringar från landsorten till Arméförvaltningens kassa, men att, med bibehållande af de för närvarande stadgade kontroller, nu gällande bestämmelser rörande sättet för utbetalningar från Arméförvaltningens kassa böra fortfarande ega tillämpning; samt

att det af Förvaltningens departementschefer den 29 December sistlidet år afgifna underdåniga förslag till stat för Arméförvaltningen, — innefattande, i olikhet med komiténs förslag, dels adjutanterne å Artilleri- och Intendentsdepartementens militärkontor, dels tjänstepersonalen vid Stockholms utredningsförråd, i anseende till hvars nu förestående ombildning endast personela arfvodesförhöjningar för de nuvarande tjänstemännen blifvit upptagna, dels ock slutligen personalen vid slotts- och förrådsmagasinet jemte kronobageriet i Stockholm, — måtte varda fastställt att tillämpas från och med år 1880;

får Arméförvaltningen, med åberopande af de skäl, hvilka uti merberörda reservation finnas fullständigt utvecklade, för egen del underdånigst tillstyrka, att hvad sålunda blifvit af komiténs ordförande föreslaget måtte i alla delar vinna Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall.

Hvad komiténs underdåniga betänkande i öfrigt innehåller, rörande en del frågor, hvilka antingen, derest, på sätt här ofvan är vordet till-

styrkt, Arméförvaltningens organisation på fyra departement bibehålles, komma att helt och hållet förfalla, eller ock, såsom varande af endast reglementarisk natur, ligga inom gränserna för embetsverkets instruktion samt alltså framdeles torde blifva föremål för särskild nådig pröfning, lärer i dessa delar af ärendet något yttrande från Arméförvaltningens sida icke för det närvarande finnas erforderligt.

Vid jämförelse emellan slutsumman af nyss föreslagna aflöningsstat eller kr. 161,625: —
och de tillgångar, som för det närvarande äro anvisade för Arméförvaltningens lönebehof, m. m., nemligen:

Ordinarie anslag under rubrik »Arméförvaltningen» 118,175: —

Extra anslag till:
dyrtidstillägg 19,240: —
tjänstgöringspenningar 3,250: —
öfvertalige tjänstemän m. m. 7,400: —
29,890: —

Inqvarteringsersättning åt generalintendenten och intendenten, hvilken ersättning för framtiden är afsedd att indragas (anslaget till inqvarteringskostnader i Stockholm).... 1,875: —
S:a 149,940: —

Det af Kongl. Maj:t från förenade mötespassevolans-fonden särskildt anvisade belopp till gratifikationer åt extra biträden 3,650: —
samt det till dyrtidstillägg åt öfvertaliga tjänstemän för år 1878 erforderliga belopp 1,240: — 154,830: —

befinnes det förstnämnda beloppet öfverskjuta det sistnämnda med kr. 6,795: —

Men då härvid bör tagas i betraktande, att en krigsråds- och en kamererarebefattning nyligen blifvit indragna, ehuru dithörande göromål endast till en del hos Arméförvaltningen upphört, visar sig lönebesparingen i samma sysslor, utgörande tillhoppa 9,600 kronor, större än den ökade kostnaden för tillämpningen af ofvanberörda förslagsstat.

Den remitterade akten bifogas i underdånighet, och Arméförvaltningen framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersäter:

G. SANDELS. B. ABR. LEIJONHUFVUD. C. G:son LEIJONHUFVUD.

GUSTAF FRIIS. C. N. FORSMAN. C. L. FORSBERG.

A. E. MALMGREN. L. R. LINDBOHN.

Carl Angelin.

Stockholm den 7 November 1878.
